

Kurzusleírás (tematika)

Társadalmi és pszichológiai stúdiumok 2C / Az ökológiai katasztrófa a szociológia és a pszichológia tükrében				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Csányi Gergely csanyi.gergely@tatk.elte.hu				
Kód: B-AE-501-2C	Kapcsolódó tanterv (szak/szint): ESBA	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter): 3-5.	Kredit: 5 (előadással együtt)	Tanóraszám: 24 Egyéni hallgatói munkaóra: 51
Kapcsolt kódok: -	Típus: szeminárium	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem.	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: A hallgatóknak jártassá kell válniuk az ökológiai válság, illetve ökológiai katasztrófa, az antropocén, a kapitalocén, az ökológiai szorongás és az ökológiai válságra adható politikai válaszok témaköreiben. Képesség: A hallgatóknak képessé kell válniuk az ökológia társadalomtudományos és pszichológiai megközelítéséről szóló szócikkek önálló értelmezésére. Attitűd: A hallgatóktól kritikai attitűdöt várunk el a klíma ideologikus vagy önáltató megközelítéseivel szemben. Autonómia és felelősségvállalás: A félév során a hallgatóknak önállóan kell szövegeket feldolgozniuk, értelmezniük, kérdéseket feltenniük a szövegekhez kapcsolódóan és adott esetben kritizálni azokat.				
A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák: A tantárgy az ökológiai válság, illetve ökológiai katasztrófa, az antropocén, a kapitalocén, az ökológiai szorongás és az ökológiai válságra adható politikai válaszok témaköreit járja körbe.				

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

1. alkalom: Bevezetés (szept. 10.)

Az első alkalommal megbeszéljük a kurzus követelményeit, tematikáját, megismerjük egymást és megbeszéljük milyen előzetes elképzeléseink vannak a klímaváltozásról, az ökológiai katasztrófáról és a saját jövőnkéről a világban.

Olvasni a következő órára:

Főzy István (2017): Az ember mint földtani tényező. *Élet és tudomány* 2017/4. Elérhető: <https://eletestudomany.hu/az-ember-mint-foldtani-tenyezo-egy-uj-korszak-hajnalan/>

Főzy István (2017): Az antropocén helye a földtörténeti időskálán – Egy új korszak hajnalán. *Élet és tudomány* 2017/5. Elérhető: <https://eletestudomany.hu/az-antropocen-helye-a-foldtorteneti-idoskalan-egy-uj-korszak-hajnalan-2-resz/>

Szathmáry Örs (2023): „Korrekt számítás szerint 2050 körül jöhet az emberiség totális összeomlása” *24.hu* Elérhető: <https://24.hu/tudomany/2023/05/15/szathmary-eors-klimavaltozas-evolucio-civilizacios-osszeomlas-interju/>

2. alkalom: Az antropocén (szept. 17.)

A második alkalommal megbeszéljük az antropocén-koncepciót, hogy mit jelent, hogy hogyan jelenik meg a médiában és hogy mik a diskurzus tétjei.

Olvasni a következő órára:

Bruno Latour (2017): Ágencia az antropocén korában. *Prae* 2017/1.:3–20. Elérhető: https://www.prae.hu/prae/content/journals/journal_pdf_116.pdf

3. alkalom: Az antropocén és az ökoválság Latour megközelítésében (szept. 24.)

Az órán megbeszéljük Bruno Latour, a kortárs strukturalista filozófia egyik legfontosabb alakjának hozzájárulását az antropocéndiskurzushoz.

Olvasni a következő órára:

Andreas Malm és Alf Hornborg (2019). Emberi tényező? Az antropocén-narratíva kritikája. *Fordulat* 25.: 5–16. Elérhető:

http://fordulat.net/pdf/25/FORDULAT25_MALM_HORNBORG_EMBERI%20TENYEZO_AZ%20ANTROPOCEN-NARRATIVA%20KRITIKAJA.pdf

4. alkalom: Az antropocén-narratíva kritikája (okt. 1.)

Az órán megbeszéljük az antropocén-narratíva kritikáját és a társadalomtudományos és a természettudományos megközelítés különbségeit.

Olvasni a következő órára:

Moore, Jason W. (2019): Az olcsó természet vége, avagy rájöttem, hogy nem kell félteni a" természetet, meg is lehet szeretni a kapitalizmus válságát. *Fordulat* 25.: 17–52. Elérhető:

http://fordulat.net/pdf/25/FORDULAT25_MOORE_AZ%20OLCSO%20TERMESZET%20VEGE.pdf

5. alkalom: Az olcsó természet és a kapitalocén (okt. 8.)

Az órán megbeszéljük a világökológia-iskola alapítójának, Jason Moore-nak a megközelítését.

Olvasni a következő órára:

Dodds, Joseph (2019): Klímaszorongás és védekezés. *Imágó* 8(4): 37–54. Elérhető:

http://imagobudapest.hu/images/lapszamok/2019_4_Okologia_es_pszichonanalizis/IB_2019_4sz_pp037-54_Dodds.pdf

6. alkalom: A klímaszorongás (okt. 22.)

Az órán a klímaszorongásról általában és a klímaszorongás mélypszichológiai megközelítéséről fogunk beszélni.

Olvasni a következő órára:

Kiss Viktor (2014). „Tudják, de mégis teszik”. Slavoj Žižek és a kapitalizmus mint ideológia.

Replika 89: 129–150. Elérhető: http://real.mtak.hu/110327/1/89_09_Kiss.pdf

7. alkalom: Mért nem teszünk semmit? (okt. 29.)

Az órán arról fogunk beszélni, hogy hogyan lehetséges, hogy ökoszorongunk, tudjuk, hogy baj van, de nem teszünk semmit.

Olvasni a következő órára:

Gagy, Á. (2019). Félelem helyett kölcsönös segítség: a katasztrófaszociológia tanulságai a klímaválságra való felkészülésre (Rebecca Solnit: A Paradise Built in Hell). *Fordulat* 25: 237–246. Elérhető:

http://real.mtak.hu/157488/1/FORDULAT25_GAGYI_FELELEMHELYETTKOLCSONOSSEGITSEG_AKATASZTROFASZOCIOLOGIATANULSAGAIKLIMAVALSAGRAVALOFE_LKESZULESRE.pdf

8. alkalom: A katasztrófaszociológia tanulságai (nov. 5.)

Az órán arról fogunk beszélni, hogy hogy képzeljük el, hogy hogy fognak viselkedni az emberek egymással, ha (amikor) eljön a klímakatasztrófa.

Olvasni a következő órára:

Csányi, Gergely & Kiss, Kata D. (2022). Klímaszorongás vagy ökoaggodalom? Egy radikális ökopszichológia felé. *Fordulat* 31.: 151–181.

Elérhető: http://fordulat.net/pdf/31/F31_CS%C3%81NYI_KISS.pdf

9. alkalom: A klímaszorongás kritikája (nov. 12.)

Az órán a klímaszorongás-narratíva kritikájáról beszélünk, illetve arról, hogyan jelenik meg a médiában a klímaszorongás és hogy mik a politikai következményei ennek a narratívának.

Olvasni a következő órára:

Hódosy, Annamária (2019): Kapitalocinema. *Fordulat* 25.: 126–142. Elérhető:

http://real.mtak.hu/157481/1/EPA02121_fordulat_2019_25_128-145.pdf

11. alkalom: Öko-képzelet (nov. 19.)

Az órán az ökológiai válság popkulturális megjelenítéséről és annak politikai tétjeiről beszélünk.

Olvasni a következő órára:

Kiss, Kata D. (2020): Ökofeminizmus. *Tranzit Blog*. Elérhető: <http://tranzitblog.hu/vissza-a-termeszethez-az-okologiai-valsag-feminista-olvasata/>

10. alkalom: Ökofeminizmus (nov. 26.)

Az órán az ökofeminizmusról, illetve inkább ökofeminizmusokról mint szellemi és mozgalmi irányzatokról beszélünk.

Olvasni a következő órára: Gagyi Ágnes (2020): Szolidáris gazdaság és kapitalizmus. *Fordulat* 27.: 6–36. Elérhető: http://fordulat.net/pdf/27/FORDULAT27_GAGYI.pdf

12. alkalom: Válaszok a klímakatasztrófára (dec. 3.)

Az órán arról beszélgetünk, milyen mozgalmi válaszok léteznek az ökológiai katasztrófa elkerülésére vagy/és elodázására és/vagy enyhítésére és/vagy felkészülésre az ökológia katasztrófa utáni életre.

Szorgalmi olvasmány:

A hallgatók tennivalói, feladatai:

Lsd. a követelményeknél.

A tanulás környezete:

- Tantermi**
- Stúdió, műterem vagy műhely
- Külső helyszín
- Online
- Egyéb, mégpedig

Teljesítendő követelmények:

Az óra szeminárium, maximálisan 3 alkalommal lehet hiányozni, aki nincs jelen legalább 9 alkalommal, az nem teljesíti a tárgyat.

A hallgatóknak minden órára olvasónaplót kell írniuk a feladott olvasmányról; az olvasónapló tárgya az arra az alkalomra megadott olvasmány (vagy olvasmányok a második alkalom esetében); formája: 3 aspektus kifejtése egy-egy rövid bekezdésben (ezek lehetnek az olvasmány lényeges, illetve a hallgató számára legérdekesebb, de akár a legproblematisabb, tematizálni kívánt pontjai) + 3 nem triviális, az olvasmány(ok)ra vonatkozó, illetve azokat továbbgondoló kérdés feltevése; a kérdések az óra strukturálását is segítik; határideje pedig mindig az órát megelőző nap (hétfő) 18:00 óra. A késéssel leadott olvasónapló nem fogadható el.

Értékelés szempontjai:

Minden olvasónaplóra maximum két pont adható:

0 pont: A hallgató nem adott le időre olvasónaplót, vagy láthatólag nem olvasta az olvasmányt

1 pont: A hallgató láthatólag átfutotta az olvasmányt, de nem olvasta el figyelmesen, vagy nem értette meg vagy nem gondolkodott el rajta

2 pont: A hallgató figyelmesen elolvasta az olvasmányt és releváns gondolatokat és kérdéseket fogalmazott meg.

A félév végén egy szorgalmi olvasónaplót lehet teljesíteni, amellyel két többlet pont szerezhető, vagy egy hiányzás igazolható.

Minden szóbeli kérdésre két pont adható

0 pont: A hallgató egyáltalán nem tud válaszolni.

1 pont: A hallgató részleges választ tud adni a kérdésre.

2 pont: A hallgató választ tud adni a kérdésre.

Értékelés módja:

- Írásbeli felmérő (teszt)
- Szóbeli vizsga (kollokvium)
- Gyakorlati demonstráció (prezentáció, beadott feladat értékelése)
- Egyéb, mégpedig: Olvasónapló**

Az érdemjegy kiszámítása

Az olvasónaplókra kapható maximum pontszám: 22(+2=24)

20–22 pont 5-ös

18–19 pont 4-es

16–17 pont 3-as

12–16 pont 2-es

11 vagy kevesebb pont elégtelen.

Kötelező irodalom:

Főzy István (2017): Az ember mint földtani tényező. *Élet és tudomány* 2017/4. Elérhető:

<https://eletestudomany.hu/az-ember-mint-foldtani-tenyezo-egy-uj-korszak-hajnalan/>

Főzy István (2017): Az antropocén helye a földtörténeti időskálán – Egy új korszak hajnalán. *Élet és tudomány* 2017/5. Elérhető: <https://eletestudomany.hu/az-antropocen-helye-a-foldtorteneti-idoskalan-egy-uj-korszak-hajnalan-2-resz/>

Szathmáry Örs (2023): „Korrekt számítás szerint 2050 körül jöhet az emberiség totális összeomlása” *24.hu* Elérhető: <https://24.hu/tudomany/2023/05/15/szathmary-eors-klimavaltozas-evolucio-civilizacios-osszeomlas-interju/>

Bruno Latour (2017): Ágencia az antropocén korában. *Prae* 2017/1.:3–20. Elérhető: https://www.prae.hu/prae/content/journals/journal_pdf_116.pdf

Andreas Malm és Alf Hornborg (2019). Emberi tényező? Az antropocén-narratíva kritikája. *Fordulat* 25.: 5–16. Elérhető:

http://fordulat.net/pdf/25/FORDULAT25_MALM_HORNBORG_EMBERI%20TENYEZO_AZ%20ANTROPOCEN-NARRATIVA%20KRITIKAJA.pdf

Moore, Jason W. (2019).: Az olcsó természet vége, avagy rájöttem, hogy nem kell félteni" a" természetet, meg is lehet szeretni a kapitalizmus válságát. *Fordulat* 25.: 17–52. Elérhető:

http://fordulat.net/pdf/25/FORDULAT25_MOORE_AZ%20OLCSO%20TERMESZET%20VEGE.pdf

Dodds, Joseph (2019): Klímaszorongás és védekezés. *Imágó* 8(4): 37–54. Elérhető:

http://imagobudapest.hu/images/lapszamok/2019_4_Okologia_es_pszichonanalizis/IB_2019_4sz_pp037-54_Dodds.pdf

Kiss Viktor (2014). „Tudják, de mégis teszik”. Slavoj Žižek és a kapitalizmus mint ideológia. *Replika* 89: 129–150. Elérhető: http://real.mtak.hu/110327/1/89_09_Kiss.pdf

Gagy, Á. (2019). Félelem helyett kölcsönös segítség: a katasztrófaszociológia tanulságai a klímaválságra való felkészülésre (Rebecca Solnit: A Paradise Built in Hell). *Fordulat* 25: 237–246. Elérhető:

http://real.mtak.hu/157488/1/FORDULAT25_GAGYI_FELELEMHELYETTKOLCSONOSSEGITSEG_AKATASZTROFASZOCIOLOGIATANULSAGAIKLIMAVALSAGRAVALOFE_LKESZULESRE.pdf

Csányi, Gergely & Kiss, Kata D. (2022): Klímaszorongás vagy ökoaggodalom? Egy radikális ököpszichológia felé. *Fordulat* 31.: 151–181.

Elérhető: http://fordulat.net/pdf/31/F31_CS%C3%81NYI_KISS.pdf

Hódosy, Annamária (2019): Kapitalocinema. *Fordulat* 25.: 126–142. Elérhető:

http://real.mtak.hu/157481/1/EPA02121_fordulat_2019_25_128-145.pdf

Kiss, Kata D. (2020): Ökofeminizmus. *Tranzit Blog*. Elérhető: <http://tranzitblog.hu/vissza-a-termeszethez-az-okologiai-valsag-feminista-olvasata/>

Olvasni a következő órára: Gagyi Ágnes (2020): Szolidáris gazdaság és kapitalizmus. *Fordulat* 27.: 6–36.

Elérhető: http://fordulat.net/pdf/27/FORDULAT27_GAGYI.pdf

Egyéb információk:

A kurzushoz nem szükséges különleges eszközöket beszereznie a hallgatóknak.

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,**
- Felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,
- Más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,
- Teljes felmentés adható.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

A preferált kapcsolattartási mód az e-mail, ezen keresztül lehet időpontot egyeztetni konzultációhoz.
csanyi.gergely@tatk.elte.hu